

LIETUVOS RESPUBLIKOS MINISTRAS PIRMININKAS

Gedimino pr. 11, LT-01103, Vilnius, tel. 8 706 63851, faks. 8 706 63877, el. p. LRVkanceliarija@lr.lt

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Teikiu svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimo Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Projektas).

Projektas parengtas, siekiant tobulinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės teisėkūros procesą toliau aptariamais aspektais ir įgyvendinant šias Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 (toliau – Programa), nuostatas:

23–25 punktai – diskusija ir žiniomis grįsti sprendimai;

190 punktas – siekis užtikrinti teisėkūros kokybę ir tobulinti egzistuojantį teisinį reguliavimą, orientuojantis ne į kiekybę, o į kokybę;

191.2 papunktis – įtraukusis konsultavimasis su visuomene.

Projektu siūlomos šios naujos Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento (toliau – Reglamentas) nuostatos:

Dėl konsultavimosi su visuomene

Vyriausybės kanceliarija kasmet vertina konsultavimosi mastą ir ministerijų konsultavimosi brandos lygį. Nors portalo „Mano vyriausybė“ interneto svetainėje „E. pilietis“ skelbiamų viešųjų konsultacijų skaičius didėja (2020 m. paskelbtos 58 konsultacijos, o 2021 m. sausio–spalio mėnesiais – 66 konsultacijos), bendra ministerijų konsultavimosi branda vis dar gana žema (bendras konsultavimosi brandos lygis yra trečias iš keturių, kai pirmas lygis – aukščiausias). Iššūkių kelia tiek pasirengimas konsultavimuisi (pvz., neaišku, kada ir kokiais atvejais konsultavimosi reikia, kokiais atvejais ir kaip šį procesą planuoti), tiek ir pats konsultavimosi procesas (pvz., neaišku, kas gali būti pakviesti į konsultaciją, koks tinkamas konsultavimosi būdas, kaip informuoti suinteresuotus asmenis apie konsultacijų pradžią, eigą ir rezultatus). Tokią situaciją gali lemti ir fragmentiškas konsultavimosi su visuomene teisinis reguliavimas. Konsultavimosi su visuomene principai ir esminiai elementai nustatyti Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme, tačiau šių nuostatų praktinis įgyvendinimas nepakankamai sureguliuotas Vyriausybės lygiu. Nors nuo 2018 m. Vyriausybės kanceliarija ministerijoms teikia metodinę pagalbą ir rekomenduoja taikyti parengtas metodines priemones, tačiau to nepakanka vienodai konsultavimosi su visuomene praktikai ir kokybei užtikrinti. Atsižvelgiant į tai, Projektu keičiamame Reglamente siūloma įtvirtinti nuostatas, apibrėžiančias konsultavimosi su visuomene procesą ir konsultavimosi kokybinius reikalavimus.

Vis dar pasitaiko atvejų, kai konsultavimasis su visuomene prilyginamas veiksmui, kai parengtas teisės akto projektas paskelbiamas Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje (toliau – TAIS). Ir nors konsultavimasis su visuomene gali būti vykdomas ir šiame teisėkūros etape (parengus teisės akto projektą), tačiau institucijos turėtų rinktis ir kitas aktyvias ir išankstines konsultavimosi formas visuomenės nuomonei sužinoti ir duomenims surinkti. Atsižvelgiant į tai, Projektu siūloma nustatyti konsultavimosi su visuomene atvejus, juos konkrečiai siejant su

poreikiu sužinoti visuomenės nuomonę ir surinkti duomenis apie galimą arba egzistuojančią visuomeninių santykių problemą, šios problemos aktualumą, mastą, visuomeninių santykių teisinio reguliavimo trūkumus, naujo teisinio reguliavimo poreikį ir galimą jo turinį, nustatyti galimas teisinio reguliavimo alternatyvas ir įvertinti jų poveikį. Taip pat konsultacijos pasitelkiamos, kai suinteresuotiems asmenims norima pristatyti siūlomo teisinio reguliavimo esmę ir įvertinti jo poveikį, įsitikinti, ar siūlomos teisinio reguliavimo priemonės leis veiksmingai išspręsti egzistuojančią visuomeninių santykių problemą, ar bus aiškus siūlomo teisinio reguliavimo įgyvendinimas. Konsultacijos vykdomos ir kai reikia sužinoti suinteresuotų asmenų nuomonę ir pasiūlymus dėl TAIS paskelbtų teisėkūros iniciatyvų ir teisės aktų projektų ar kitais rengėjui svarbiais atvejais.

Konsultavimosi su visuomene praktikos analizė rodo vis didėjančias ministerijų pastangas į teisėkūros procesą įtraukti suinteresuotus asmenis. Fiksuojama atvejų, kai ministerijos pasirenka ir taiko konsultacijos tikslui pasiekti veiksmingus metodus, tačiau dažniausiai apsiribojama įprastu visuomenės kvietimu teikti pastabas dėl jau parengto ir viešai paskelbto sprendimo projekto. Siekiant paskatinti įstaigas taikyti labiau įtraukius ir konsultacijos tikslui pasiekti reikalingus konsultavimosi būdus, projektu apibrėžiami galimi jų pasirinkimo variantai (apklausos, interviu, konferencijos, vieši klausymai, grupinės diskusijos ir kita).

Pažymėtina, kad veiksmingam konsultavimuisi reikia ne tik pasirinkti tinkamą visuomenės įtraukimo būdą, bet kartu ir tikslingai parinkti suinteresuotus asmenis, vykdyti aiškią konsultavimosi komunikaciją. Manome, kad visuomenė neturi patirti naštos, skirtinguose informacijos šaltiniuose ieškodama jai aktualios informacijos apie vykstančias, vykdomas ar įvykusias viešąsias konsultacijas. Centralizuotas ministerijų vykdomų viešųjų konsultacijų skelbimas atitiktų visuomenės lūkestį dėl tokios informacijos prieinamumo ir grįžtamojo ryšio po konsultacijos suteikimo. Atsižvelgiant į tai, Projektu siūloma reglamentuoti informacijos apie konsultavimosi pradžią ir eigą viešinimą bei rezultatų pateikimą sprendimų priėmėjams. Taip pat siūloma įtvirtinti, kad Vyriausybės kanceliarija ir toliau teiks metodinę pagalbą, o Ministrui Pirmininkui arba Vyriausybės kancleriui pavedus, – organizuos konsultavimąsi su visuomene.

Atsižvelgiant į esamą ir siūlomą reguliavimą, konsultavimasis su visuomene būtų vykdomas laiku ir dėl esminių klausimų (konsultavimosi veiksmingumas), taip pat tiek, kiek yra būtina (konsultavimosi proporcingumas). Vadovaujantis šiais principais, taip pat Reglamento 15² punkte minimais atvejais būtų priimamas sprendimas dėl konsultavimosi su visuomene. Atsižvelgiant į konsultavimosi tikslą, būtų pasirenkami konsultavimosi tema suinteresuoti asmenys ir konsultavimosi būdas (-ai). Apie konsultavimosi pradžią ir eigą būtų skelbiama portalo „Mano vyriausybė“ interneto svetainėje „E. pilietis“ (ir kitomis priemonėmis, jei būtina), o konsultavimosi rezultatai (kaip duomenų šaltinis sprendimui pagrįsti) pateikiami sprendimų priėmėjui teikiamo teisės akto projekto lydimojoje medžiagoje.

Šiais pakeitimais įgyvendinamas Programos nuostatų įgyvendinimo plano 8.1.3 veiksmas (Vyriausybės darbo reglamente atnaujinti viešųjų konsultacijų teisėkūroje reguliacinį mechanizmą) ir 8.1.5 veiksmas (įtvirtinti bendrą viešųjų konsultacijų komunikaciją Vyriausybės lygiu).

Dėl Vyriausybės ir visuomenės santykių

Reglamento V skyriaus „Vyriausybės ir visuomenės santykiai“ nuostatos apima tik dalį galimų taikyti priemonių, siekiant stiprinti Vyriausybės ir visuomenės santykius. Tai neatspindi šiuolaikinės visuomenės poreikių ir Vyriausybės programoje aprašytų atviros Vyriausybės plėtros siekių. Atsižvelgiant į tai, Projektu siūloma papildyti esamą reguliavimą, Reglamento 114¹ punkte apibrėžiant vertybines, atvirumo principais grįstas Vyriausybės ir visuomenės santykių nuostatas. Šios nuostatos apimtų Vyriausybės ir visuomenės santykius stiprinančias priemones, susijusias su informacijos ir duomenų atvėrimu, dalyvavimu, bendradarbiavimu, atskaitomybe ir kita. Kad būtų užtikrintas praktinis minėtų nuostatų įgyvendinimas, Projektu (Reglamento 114² punktas) siūloma nustatyti būtinus veiksmus dėl nuostatų koordinavimo, pažangos stebėsenos ir reikiamos metodinės pagalbos teikimo nuostatas įgyvendinantiems

subjektams. Svarbu pažymėti, kad Reglamento 114¹ punkte siūlomos Vyriausybės ir visuomenės santykių nuostatos suformuluotos įvertinus atvirumo pokyčiais suinteresuotos bendruomenės nuomonę ir pasiūlymus, kuriuos ji teikė Vyriausybės kanceliarijos organizuotos viešosios konsultacijos metu¹.

Dėl Vyriausybės teisėkūros plano

Vyriausybės kanceliarijos duomenimis, 2017–2020 m. vidutiniškai apie 53 proc. visų teisės aktų pakeitimų projektų, svarstomų Vyriausybės posėdžiuose, buvo keičiami nepraėjus metams nuo paskutinio jų pakeitimo svarstymo Vyriausybėje. Per ketverius metus stebima tendencija, kad kiekvienais metais didėja dalis teisės aktų, keičiamų nepraėjus metams nuo ankstesnio to paties teisės akto pakeitimo projekto svarstymo Vyriausybės posėdyje: 2017 m. pakartotinių teisės aktų pakeitimų dalis buvo 45 proc., 2018 m. – 54 proc., 2019 m. – 55 proc. ir 2020 m. – 58 proc. Dažnai keičiami teisės aktai rodo, kad ministerijose trūksta ilgalaikio teisėkūros planavimo, nes dažniausiai ministerijos teisėkūrą planuoja atitinkamoms Seimo sesijoms. Taip pat pastebėtina, kad rengiant teisės aktų pakeitimus trūksta tarpinstitucinio bendradarbiavimo. Dažnai kiekviena institucija rengia atskirai to paties teisės akto pakeitimų projektus ir teikia juos svarstyti Vyriausybei ir Seimui mėnesio ar kelių mėnesių intervalu. Taip sukurama papildoma administracinė našta Vyriausybei ir Seimui, taip pat eikvojami tiek laiko, tiek žmogiškieji ištekliai, kurie galėtų būti panaudojami kitiems svarbiems klausimams spręsti.

Siekiant paskatinti institucijų bendradarbiavimą rengiant teisės aktų projektus ir taip mažinti keičiamų teisės aktų dažnį, siūloma papildyti Reglamento 16 punktą ir įpareigoti institucijas prieš rengiant teisės akto pakeitimo projektą įsitikinti, ar šis projektas negalėtų būti apjungtas su kitos institucijos rengiamu to paties teisės akto pakeitimo projektu, ir neteikti dar vieno to paties teisės akto pakeitimo Vyriausybei svarstyti. Tikėtina, kad ilgalaikis teisėkūros planavimas ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas padės užtikrinti teisėkūros tvarumą.

Ilgalaikio teisėkūros planavimo ir disciplinos trūkumas taip pat lemia, kad ministerijos vėluoja parengti ir pateikti Vyriausybei ir Seimui svarstyti teisės aktų projektus, suplanuotus tam tikrai Seimo sesijai. Vyriausybės kanceliarijos kelių metų stebėsenos duomenimis, ministerijos vidutiniškai tik apie 60 proc. suplanuotų teisės aktų projektų parengia ir pateikia svarstyti suplanuotais terminais. Dažnai ministerijos, nors ir neparengę bei nepateikę suplanuotų teisės aktų projektų svarstyti laiku, teikia Vyriausybei neplanuotus teisės aktų projektus, kuriuos svarstyti bei priimti dažniausiai nėra jokios skubos. Vyriausybės kanceliarijos duomenimis, nesuplanuoti svarstyti atitinkamoje Seimo sesijoje, tačiau pateikti Seimui teisės aktų projektai vidutiniškai sudaro apie trečdalį visų sesijos metu pateiktų Seimui svarstyti teisės aktų projektų. Siekiant užtikrinti, kad ministerijos skirtų prioritetą suplanuotų teisės aktų projektų rengimui ir pateikimui svarstyti suplanuotais terminais, siūloma Reglamento 49 punkte numatyti galimybę nevertinti pateikto Vyriausybei svarstyti teisės akto projekto ir grąžinti jį rengėjams, jeigu teisės akto projekto svarstymas nebuvo suplanuotas atitinkamos Seimo sesijos metu. Kadangi gali atsirasti netikėtų, nenumatytų neigiamų situacijų, kurias būtina kuo greičiau išspręsti, Reglamento 21.2¹ papunktyje numatoma galimybė ministerijoms, pateikusioms nesuplanuotą atitinkamai Seimo sesijai teisės akto projektą, teikime pagrįsti teisės akto projekto priėmimo skubą.

Labai dažnai vėlavimas parengti teisės aktų projektus suplanuotais terminais būna priežastis teikti teisės aktų projektus derinti suinteresuotoms institucijoms ir asmenims skubos tvarka ar nesilaikant Reglamente nurodytų terminų išvadoms pateikti. Vėlavimas taip pat yra viena iš priežasčių teikti Vyriausybei svarstyti nesuderintus teisės aktų projektus. Tokiais atvejais, kai svarstomi iš anksto nesuderinti teisės aktų projektai, dažnai neefektyviai naudojamas pasitarimų laikas, skiriamas suinteresuotų institucijų ir asmenų pastaboms ir pasiūlymams

¹ 2021 m. liepos 29 d. – rugpjūčio 23 d. organizuota viešoji konsultacija „Susitarimas dėl atviros valstybės sampratos ir principų“. Viešosios konsultacijos informacija ir ataskaita skelbiama čia:

<https://epilietis.lrv.lt/lt/konsultacijos/susitarimas-del-atviros-valstybes-sampratos-ir-principu>

išklausti, neretai tokius projektus teisės aktų projektų rengėjai turi įvertinti papildomai ir todėl jokie sprendimai dėl siūlomo teisinio reguliavimo negali būti priimami. Siekiant užtikrinti, kad visos suinteresuotos institucijos ir asmenys turėtų pakankamai laiko įvertinti pateiktus teisės akto pakeitimus ir pateikti pastabas bei pasiūlymus, taip pat, kad sprendimų priėmėjai svarstyti jau išdiskutuotus su suinteresuotomis institucijomis ir asmenimis bei suderintus pasiūlymus dėl reglamentavimo keitimo ir galėtų priimti atitinkamus sprendimus, siūloma Reglamento 44 punktą papildyti nuostata, kad teisės akto projektas gali būti nevertinamas Vyriausybės kanceliarijoje ir grąžinamas rengėjams, jeigu derinant teisės akto projektą su suinteresuotomis institucijomis ir asmenimis nebuvo laikomasi numatytų Reglamente teisės aktų projektų derinimo terminų.

Dėl siūlomų sprendimų pagrindimo

Vienas iš Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje numatytų siekių – diskusija ir žiniomis grįsti sprendimai, kad teikiami svarstyti Vyriausybei sprendimai būtų pagrįsti duomenimis ir išdiskutuoti su suinteresuotais asmenimis, kuriems tie sprendimai gali turėti atitinkamą poveikį. Atsižvelgiant į tai, kad teisės aktų projektų rengimas nėra savitiksliis, o teisės akto projektas rengiamas siekiant išspręsti tam tikras problemas ir siūlomi sprendimai gali paveikti tam tikrus subjektus ar asmenų grupes, siūloma patikslinti Reglamento 21.2 papunktį – numatyti pareigą teisės akto projekto rengėjams pateikti informaciją apie priežastis, paskatinusias teisės akto rengimą, pvz., tyrimų duomenis, valstybės institucijų ar tarptautinių organizacijų rekomendacijas, ataskaitas, suinteresuotų asmenų ar jų grupių skundus, teismų sprendimus, praktines taikymo problemas, kita. Duomenų pateikimas labai svarbus sprendimų priėmėjams, kurie, atsižvelgdami į duomenis bei įrodymus, gali objektyviai įvertinti sprendžiamos problemos aktualumą ir priimti tam tikrus sprendimus, kad netinkama situacija būtų pakeista. Duomenų bei įrodymų pateikimas taip pat svarbus ir visuomenei, nes sprendimų priėmimas, atsižvelgiant į pateiktus duomenis, rodo, kad sprendimai yra ne vien politiniai, bet ir pagrįsti. Taip pat siūloma rengėjus įpareigoti nurodyti subjektus ir asmenų grupes, kurie gali patirti tam tikrų kaštų ar naudą, siūlomus sprendimus įgyvendinus. Nustatyti subjektus ir asmenų grupes, kuriuos gali paveikti siūlomi sprendimai, svarbu tiek patiems teisės aktų projektų rengėjams (nes jie turėtų siūlomus sprendimus išdiskutuoti su nustatytais subjektais ir asmenų grupėmis), tiek sprendimų priėmėjams, kurie, įvertinę, kokius subjektus ar asmenų grupes ir kaip gali paveikti priimamas sprendimas, gali priimti atitinkamus sprendimus ir apie juos tinkamai informuoti visuomenę. Be to, aptariamoje nuostatoje siūloma numatyti, kad kartu su siūlomu sprendimu būtų pristatytas ir jo praktinis įgyvendinimo mechanizmas, planuojamas pasirinktos priemonės pritaikyti (pvz., nurodyti atsakingą instituciją, kuriai planuojama priskirti naujas funkcijas, numatomą steigti naują instituciją ar pertvarkomas jau esamas institucijas, kurioms bus perskirstytos funkcijos; nustatyti poreikį keisti organizacinę struktūrą, kurti naujas, reorganizuoti ar tobulinti informacines sistemas ir pan.), taip pat rodikliai, pagal kuriuos bus stebimas sprendimo įgyvendinimas.

Nors 2019 m. pakeitus Reglamentą atsirado pareiga institucijoms tiek sprendžiamą problemą, tiek galimus siūlomo sprendimo įgyvendinimo kaštus ar naudą pagrįsti duomenimis, institucijos labai dažnai ignoruoja šį reikalavimą ir nepateikia jokių duomenų, kurie pagrįstų siūlomų sprendimų įgyvendinimo kaštus ar naudą. Vyriausybės kanceliarijoje 2019 m. liepos–rugsėjo mėnesiais atlikus institucijų teikimuose pateiktos informacijos analizę, nustatyta, kad tik apie 32 proc. institucijų laikosi Reglamente nustatyto reikalavimo nurodyti sprendžiamą problemą, siūlomas problemai spręsti priemonės, jų įgyvendinimo kaštus ir naudą, ir tik vos kelios institucijos pateikė duomenis ar kiekybinius vertinimus, pagrindžiančius nurodytos problemos aktualumą ar galimus siūlomų sprendimų įgyvendinimo kaštus bei naudą. Atsižvelgiant į tai, siūloma papildyti Reglamento 49 punktą ir numatyti, kad duomenų ar pagrindimo siūlomiems sprendimams pagrįsti trūkumas gali būti vertinamas kaip esminė pastaba ir teisės akto projektas gali būti grąžintas rengėjams tikslinti.

Siekiant įrodymais grįstų sprendimų, taip pat, kad sprendimų priėmėjai būtų informuoti apie siūlomų sprendimų svarbą, jų naudą ir galimas pasekmes, siūloma papildyti Reglamento 53 punktą ir nurodyti, kad, svarstant projektus ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijų kanclerių) pasitarime, ministerijos atstovai, pristatydami siūlomus sprendimus, neapsiribotų trumpu klausimo esmės išdėstymu ir derinimo rezultatų pateikimu, o pateiktų visiems aktualią ir suprantamą informaciją apie tai, kokią problemą siekiama išspręsti, nurodydami priežastis, paskatinusias keisti ar nustatyti naują teisinį reguliavimą, taip pat siūlomų sprendimų įgyvendinimo kaštus ir naudą bei subjektus ar asmenų grupes, kurios juos patirs, apie viešųjų konsultacijų, jeigu jos buvo vykdytos, rezultatus. Atsižvelgiant į susiklosčiusią praktiką ir poreikį papildomai suderinti institucijų pozicijas dėl teisės aktų projektų, kuriuos numatoma svarstyti Vyriausybės posėdyje, šiame Reglamento punkte kartu nustatoma, kad Vyriausybės kancleris ir ministerijų atstovai pasitarime turi teisę prireikus pasiūlyti įtraukti į darbotvarkę ir naujų, papildomų, į paskelbtą darbotvarkę neįtrauktų klausimų. Be to, patikslinama, kad kaip papildomi klausimai į minėto pasitarimo darbotvarkę įtraukiami svarstyti tik Reglamento nustatyta tvarka su suinteresuotomis institucijomis derinti klausimai (išskyrus Vyriausybės įstatyme nustatytas išimtis), jeigu šioms institucijoms apie planuojamą svarstymą buvo pranešta iki pasitarimo pradžios.

Dėl nusišalinimo instituto

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija rekomendavo Vyriausybei sureguliuoti atvejus, kai ministras, siekdamas išvengti interesų konflikto, teikia Vyriausybei prašymą nusišalinti nuo tam tikrų tarnybinių funkcijų atlikimo. Atsižvelgiant į tai, siūloma papildyti Reglamentą 78¹ ir 88¹ punktais, kuriuose būtų nustatyta, kad tuo atveju, kai Vyriausybės posėdyje svarstomas klausimas dėl ministro pareikšto nusišalinimo, nusišalinimą pareiškęs ministras pristato klausimą, bet balsavime nedalyvauja. Apie tai pažymima Vyriausybės posėdžio protokole. Priimtą Vyriausybės nutarimą dėl ministro pareikšto nusišalinimo arba Vyriausybės nutarimą dėl pareikšto nusišalinimo nepriėmimo pasirašo ministras, nurodytas Vyriausybės nutarimo projekte kaip atliekantis nusišalinimą pareiškusio ministro funkcijas.

Kartu sistemiškai tikslinamos nuostatos dėl Vyriausybės skiriamų pareigūnų ar valstybės tarnautojų, įstaigų vadovų nusišalinimo įgyvendinimo. Siūloma nustatyti, kad šie asmenys apie nusišalinimą pareiškia atitinkamos valdymo srities ministrui, kurio vadovaujama ministerija, įvertinusi, ar pateiktos aplinkybės yra susiję su nusišalinimą pareiškusių asmenų privačiais interesais, parengia ir pateikia Vyriausybei svarstyti motyvuotą Vyriausybės nutarimo projektą.

Dėl kitų su tarnybos (darbo) santykiais susijusių klausimų reguliavimo

Reglamento VIII skyriaus nuostatos keičiamos, siekiant komandiruočių, atostogų ir kitą su tarnybos (darbo) santykiais susijusį teisinį reguliavimą suderinti su įstatyminiu reguliavimu (pvz., Lietuvos Respublikos darbo kodeksu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymu, Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymu ir kita) ir išspręsti praktikoje kylančias problemas ir klausimus (pvz., su tarnybos (darbo) santykiais susijusių klausimų įforminimo ir kitus). Šio skyriaus nuostatos būtų netaikomos sprendžiant minėtus su tarnybos (darbo) santykiais susijusius klausimus tais atvejais, jei įstatymuose nustatyta kitaip arba kai juos sprendžia atitinkamos valdymo srities ministras.

Atsižvelgiant į praktikoje kylančius klausimus, ar ministrai turėtų / galėtų atlikti savo funkcijas, pvz., pasirašyti teisės aktus, kai komandiruotėje praleidžia tik dalį darbo dienos, o kitą darbo dienos laiką vykdo savo pareigas, Reglamente siūloma atitinkamai patikslinti, kad ministro komandiruotės metu jo pavadavimas nenumatomas, jeigu yra reikiamų techninių priemonių ir komandiruotės metu užtikrinamas dokumentų pasirašymo ar kitų ministro atliekamų funkcijų saugumas ir ministras gali atlikti jam priskirtas funkcijas. Apie tai, ar komandiruotės metu numatomas jo pavadavimas, ministras turi pranešti, įvertinęs anksčiau minėtas aplinkybes. Šie pakeitimai grindžiami tuo, kad, pagal Darbo kodekso 107 straipsnio 1 ir 2 dalis, darbuotojo komandiruotė yra jo darbo pareigų atlikimas kitoje, negu yra nuolatinė darbo vieta, vietoje. Svarbu tik tai, kad tiek pavaduojamas, tiek pavaduojantis ministrai turėtų glaudžiai

bendradarbiauti, kad būtų išvengta atliekamų funkcijų dubliavimo ir galimų nesklandumų atliekant funkcijas.

Dėl kitų Vyriausybės darbo reglamento patikslinimų

Siekiant pašalinti kylančius neaiškumus, ar pagal Reglamento 4 punktą visais atvejais skiriant pakaitinius narius į Vyriausybės komisijas (toliau – Komisija) ir Ministro Pirmininko darbo grupes (toliau – Darbo grupė) būtina skirti Komisijos pirmininko ir Darbo grupės vadovo pakaitinį asmenį, taip pat ar galima skirti ne visų Komisijos ar Darbo grupės narių, o tik kai kurių jų narių pakaitinius asmenis, siūloma nustatyti, kad tuo atveju, jeigu Komisijos pirmininkas arba Darbo grupės vadovas turi paskirtą pavaduojantį asmenį, pakaitinis narys neskiriamas, o prireikęs Komisijos pirmininko arba Darbo grupės vadovo pareigas užtikrins juos pavaduojantis asmuo arba pavaduojančiam asmeniui paskirtas pakaitinis narys, taip pat numatoma, kad galima skirti visus ar dalį pakaitinių narių.

Nuo 2020 m. balandžio 1 d. įsigaliojus Teisėkūros pagrindų įstatymo Nr. XI-2220 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10 straipsnių ir ketvirtąjo skirsnio pakeitimo įstatymui Nr. XIII-2134, teisinio reguliavimo stebėsenos institutą pakeitė teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo institutas. Atsižvelgiant į tai, išbraukiamos Reglamento 101 punkto nuostatos, susijusios su teisinio reguliavimo stebėsenos koordinavimu ir stebėsenos atlikimo tvarkos nustatymu. Taip pat, atsižvelgiant į Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gegužės 5 d. nutarimu Nr. 308, 70 punktą, papildomas Reglamento 58 punktas – numatoma galimybė Vyriausybės pasitarimuose svarstyti galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo rezultatus.

Atsižvelgiant į pasikeitusį dėl COVID-19 sukeltos pandemijos darbo organizavimą ir į tai, kad dauguma pasitarimų, posėdžių ir susitikimų ne tik Lietuvos Respublikoje, bet ir už jos ribų vyksta nuotoliniu būdu, pasitelkiant vaizdo ir garso įrenginius, siūloma patikslinti Reglamento 119–121 punktus: kai Ministro Pirmininko potvarkiu sudaroma Vyriausybinė delegacija arba paskiriamas asmuo atstovauti Vyriausybei ne tik vykti į tarptautinius renginius, bet ir juose dalyvauti nuotoliniu būdu, pasirengimo, dalyvavimo ir atsiskaitymo už dalyvavimą juose tvarka lieka nepakitusi. Kartu tikslinamas Reglamento 63 punktas dėl nuotoliniu būdu rengiamų Vyriausybės posėdžių, taip pat koreguojamas Reglamento 8 punktas dėl Vyriausybės komiteto, Vyriausybės komisijos ar darbo grupės posėdžių vaizdo įrašų ir jų sunaikinimo.

Poreikis koordinuoti ministerijų ar kitų valstybės ir savivaldybių institucijų ar įstaigų veiksmus dėl teisės aktų projektais siūlomo reguliavimo (pvz., pasirengimo įgyvendinti naujas siūlomas nuostatas ar kita) ar kitais Vyriausybės svarstomais svarbiausiais klausimais lemia tai, kad kartu su teisės aktu projektu dažnai yra teikiamas Vyriausybės posėdžio ar pasitarimo sprendimo (protokolo) projektas. Atsižvelgiant į tai, Reglamento 37¹ ir 58¹ punktų papildymai sureguliuotų šiuos praktinius aspektus.

Kadangi šiuo metu susiklosčiusi situacija šalyje ir regione verčia Vyriausybę skubiai reaguoti į naujus veiksmus ir nedelsiant priimti reikalingus teisės aktus ar jų pakeitimus, Reglamentas papildomas nuostatomis dėl Vyriausybės posėdžio darbotvarkės atnaujinimo (Reglamento 70¹ punktas).

Pagal nusistovėjusią ir gerai veikiančią praktiką, ministrai savarankiškai (pasirinkdami tinkamus būdus ir priemones) užtikrina dialogą su visuomene, vykdamy į regionus spręsti jo gyventojams aktualių klausimų. Atsižvelgiant į tai, Reglamento 117 punkte siūloma atsisakyti nuostatų, pagal kurias ministrų vykdomas gyventojų priėmimas išvykose į regionus yra reguliuojamas Vyriausybės kanclerio. Taip pat siūloma numatyti galimybę gyventojams ministerijose susitikti su viceministrais ir (ar) kitais ministerijos atstovais ministro nustatyta tvarka.

Siekiant užtikrinti operatyvų priimtų Vyriausybės nutarimų inkorporavimą į teisės sistemą, Reglamento 98 punkto pakeitimu siūloma patikslinti, kad priimti Vyriausybės nutarimai turi būti pasirašomi nedelsiant, tačiau ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo jų priėmimo.

Projekte taip pat atliekami kiti techniniai ir redakciniai patikslinimai. Tikslinamos nuorodos į pasikeitusius įstatymus (pvz., Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo įstatymą) ir kitus teisės aktus (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 9 d. nutarimą Nr. 21 „Dėl Europos Sąjungos reikalų koordinavimo“), į Europos Sąjungos teisės aktą, atsižvelgiant į šioms nuorodoms pasikeitusius reikalavimus ir kitus redakcinius patikslinimus, susijusius su kitų Reglamento nuostatų pakeitimu. Be to, Projekto 1.32 ir 1.33 papunkčiais yra įgyvendinamos Lietuvos Respublikos tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje įstatymo Nr. I-830 2, 3, 4 ir 6 straipsnių pakeitimo įstatymo nuostatos, kurios įsigalios 2023 m. balandžio 1 d.

Priėmus projektą, tikimasi, kad bus sudarytos sąlygos nuosekliau valdyti teisėkūros procesą, gerinti teisėkūros kokybę ir kartu mažinti teisėkūros apimtį. Teisėkūros planavimas sudarys sąlygas ne tik institucijoms glaudžiau bendradarbiauti rengiant ir konsoliduojant teisės aktų projektus, bet ir padės racionaliau naudoti žmogiškuosius ir laiko išteklius teisėkūros procese. Teisės aktų keitimų skaičiaus mažinimas sudarys prielaidas teisėkūros tvarumui bei teisinės aplinkos stabilumui, o tai labai svarbu siekiant visuomenės pasitikėjimo teisiniu reguliavimu ir jį formuojančiomis institucijomis. Siūlomų sprendimų pagrindimas duomenimis ir galimų kaštų bei naudos atitinkamoms asmenų grupėms nustatymas bei visuomenės informavimas apie tai, taip pat visuomenės aktyvesnis įtraukimas į sprendimų priėmimą sudarys sąlygas visuomenei labiau suprasti Vyriausybės priimamus sprendimus ir jais pasitikėti. Neigiamų pasekmių dėl Projekto priėmimo nenumatoma.

Priėmus projektą, turės būti patikslinti ministerijų darbo reglamentai, prireikus – kiti teisės aktai.

Su visuomene konsultuotasi organizuojant viešąsias konsultacijas². Atsižvelgiant į suinteresuotų šalių nuomonę ir pasiūlymus, suformuluotos projekto nuostatos, susijusios su viešųjų konsultacijų proceso bei Vyriausybės ir visuomenės santykių reglamentavimu.

Projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos Projektų registravimo posistemyje.

Siekiant išsamiai pristatyti pokyčius, kurių tikimasi atlikus siūlomus Reglamento pakeitimus, buvo vykdomos dvišalės diskusijos ir konsultacijos su kiekvienos ministerijos atstovais. Ministerijų pateiktos pastabos suderintos darbo tvarka, projektas iš dalies patikslintas.

Projektą parengė Vyriausybės kanceliarijos vyriausioji patarėja teisės klausimais Eglė Gasiūnaitė (el. paštas egle.gasiunaite@lr.lt, tel. (8 706) 63766) ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė (grupės vadovas Rimvydas Pilibaitis (el. paštas rimvydas.pilibaitis@lr.lt, tel. (8 706) 63775) kartu su kitais padaliniais – Vyriausybės kanceliarijos Strateginio valdymo grupe, Komunikacijos departamento Atviros Vyriausybės skyriumi, Administravimo departamento Personalo valdymo skyriumi.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimo Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“ pakeitimo“ projektas, 12 lapų;

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimo Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto lyginamasis variantas, 10 lapų.

Ministrė Pirmininkė

Ingrida Šimonytė

² 2021 m. rugpjūčio 8–28 d. organizuota viešoji konsultacija „Atvira teisėkūra ir IT sprendimai visuomenei“ (<https://epilietis.lrv.lt/lt/konsultacijos/atvirateisekura-it>);

2021 m. liepos 29 d. – rugpjūčio 23 d. organizuota viešoji konsultacija „Susitarimas dėl atviros valstybės sampratos ir principų“ (<https://epilietis.lrv.lt/lt/konsultacijos/susitarimas-del-atviros-valstybes-sampratos-ir-principu>)

